מי שמתו פרק שלישי ברכות

גזזי דברדא. חמיסות של ברד והקרח שקורין גלאנ"ל בלע"ז והייט ביוס הקלג: ונחת ומכל *לקריו. כדי לעסוק בתורה: דתנגא סיפרא דבי רב. תורת כהנים: חלל רשע. על לדקיהו הוא אומר ועדיין בימי יחזקאל מי היה וקוראו חלל: לקריבתא. להתעסק בעבודת אחוזתם: לייקר תלמודייהו. תאיקר הוכבד עליהם מחמת שכחה: לערבא דידהו. לער נופש ממקום כגון עקילת הרימה: שפי ילדוה מחוט: ונמטע. ונדע (ה) מה גזרו היום פורענות בעולם. שהעולם נדון בר"ה: הפרגוד. תורה אור מחילה המבדלת בין מקום הקבינה: ברביעה רתשונה. יובב. שלש רביעיות הן בכירה שניה ושליש רתשונה כי"ז במרחשון שניה בכ"ג שליש בר"ח כסלו: ברד מלקה אומר. שמחיד ברד ליפול סמוך לרביעה *רתשונה ומה שנזרע כבר הוקשה והברד שוברו והגזרע בשניה עדיין רך הוא ואינו נשבר בשביל הברד כמנין שנאמר והפשתה והשעורה נכתה והחטה והכוסמת לא נכו (שמות ט): שדפון. מלקה הברד ואינו משדף הקשה: תלמא ידעי. דברים הלמודים בין החיים: לאחר מות. לבית הקברות: בגעורא דדשא. בחור מפתן הבית שהדלת סובב בו: מסרקתי. מסרק שלי: גובתא. קנה ובשביל שמחה ילדה אמרה כן לעגמת נפש: בהדי פלניתא דאתיא למחר. לקבורה: תלמא ידעי. מה שעושין עידנה זו שזו גוססת ונטויה למות: דלמא דומה. מלאך שהוא ממונה על המתים קדים ומכריז להו "בכשיו יבא פלוני" אבל שאר דברי החיים אינם יודעים: בעינא אכא. מבקש אני את אבא כך היה שמו: אל. המתים נגלו לו כאילו הם חוץ מקבריהם ויושבים בעגולה: חזייה. שמואל לגוי-(לחברו) שהיה יושב חוץ ליושבה של שאר מתים: כל כי הכי שני. מספר הכתים שלא נכנסת ביושבתו של רבי אפס במס' כתובות בפרק הנושא את האשה (דף קג:): מזייה. שמואל לאבוה דקא בכי ואיתיך: דלעגל אתית. במהרה תקבר: בתמתא דרחיא. כל בנין מוסב הרחיים קרוי אמת הרחיים: תלמא ידעי. מי שמוב בין החיים: זאת האחרן. במיתת משה כתיב: ואי

בן איש חי אשר כולי עלמא בני מתי נינהו אלא בן איש חי שאפי' במיתתו קרוי חי, רב פעלים מקבצאל שריבה וקבץ פועלים לתורה, והוא הכה את שני אריאל מואב שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני, והוא ירד והכה את הארי בתוך הבור ביום השלג: אבא דאמרי דתבר גזזי דברדא ונחת *וטבל אבא דאמרי דתנא סיפרא דבי רב ביומא דסיתוא: והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחייהן קרויין מתים שנאמר ואתה חלל רשע נשיא ישראל ואי בעית אימא מהכא על פי שנים עדים או (על פי) שלשה עדים יומת המת חי הוא אלא המת מעיקרא: רבי ר' חייא אייקר להו תלמודייהו הוו קא מצערי לאדכוריה א"ל חד לחבריה ידע אבון בהאי צערא, א"ל איזך: מנא ידע והא כתיב יכבדו בניו ולא ידע, א"ל איזך ולא ידע והא כתיב אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, ואמר רבי יצחק *קשה רמה למת *כמחט בבשר הדי? אמרי בצערא דידהו ידעי, בצערא דאחרינא לא ידעי, ולא אתחיא *מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשני בצורת והקניטתו אשתו והלך ולן בבית הקברות ושמע שתי רוחות שמספרות זו לזו, אמרה חדא לחברתה: חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם, אמרה לה חברתה: איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים אלא לכי את ומה שאת שומעת אמרי לי, הלכה היא ושטה ובאה ואמרה לה חברתה: חברתי, מה שמעת מאחורי הפרגוד? אמרה לה שמעתי שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו, הלך הוא וזרע ברביעה שניה, של כל העולם כולו לקה, שלו לא לקה, לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע אותן שתי רוחות שמספרות זו עם זו אמרה חדא לחברתה: בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם, אמרה לה: חברתי לא כך אמרתי לך-איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים אלא לכי את ומה שאת שומעת בואי ואמרי לי, הלכה ושטה ובאה ואמרה לה חברתה: חברתי, מה שמעת מאחורי הפרגוד אמרה לה שמעתי שכל הזורע ברביעה שניה שדפון מלקה אותו הלך וזרע ברביעה ראשונה, של כל העולם כולו נשדף, ושלו לא נשדף, אמרה לו אשתו מפני מה *אשתקד של כל העולם כולו לקה ושלך לא לקה ועכשיו של כל העולם כולו נשדף ושלך לא נשדף? סח לה כל הדברים הללו, אמרו, לא היו ימים מועטים עד שנפלה קטטה בין אשתו של אותו חסיד ובין אמה של אותה ריבה-אמרה לה לכי ואראך בתך שהיא קבורה במחצלת של קנים, לשנה האחרת הלך ולן בבית הקברות ושמע אותן רוחות שמספרות זו עם זו אמרה לה: חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם, אמרה לה: חברתי, הניחני דברים שביני לבינך כבר נשמעו בין החיים אלמא ידעי? דילמא איניש אחרינא שכיב ואזיל ואמר להו אתיש רזעירי הוה מפקיד זוזי גבי אושפזיכתיה, עד דאתי ואזיל לבי רב, שכיבה, אזל בתרה לחצר מות, אמר לה זוזי היכא? אמרה ליה זיל שקלינהו מתותי *מצנורא דדשא בדוך פלן ואמא לה לאימא תשדר לי מסרקאי וגובתאי דכוחלא בהדי פלניתא דאתיא למחר אלמא ידעי? [דלמא] דומה קדים ומכריז להו אתיש דאבוה דשמואל הוו קא מפקדי גביה זוזי דיתמי, כי נח נפשיה לא הוה שמואל גביה, הוו קא קרו ליה "בר אכיל זוזי דיתמי" אזל אבתריה לחצר מות אמר להו בעינא אבא, אמרו ליה: אבא טובא איכא הכא, אמר להו בעינא אבא בר אבא, אמרו ליה אבא בר אבא נמי טובא איכא הכא, אמר להו בעינא אבא בר אבא אבוה דשמואל היכא? אמרו ליה סליק למתיבתא דרקיעא, אדהכי חזייה ללוי דיתיב אבראי, אמר ליה אמאי יתבת אבראי מאי טעמא לא סלקת? אמר ליה דאמרי לי: כל כי הנך שני דלא סליקת למתיבתא דדבי אפס ואחלישתיה לדעתיה לא מעיילינן לך למתיבתא דרקיעא, אדהכי והכי אתא אבוה, חזייה דהוה קא בכי ואתיך, אמר ליה מאי טעמא קא בכית? אמר ליה דלעגל קא אתית, מאי טעמא אתיכת? דחשיבת בהאי עלמא טובא, אמר ליה אי חשיבנא נעייולה ללוי, ועיילוהו ללוי, אמר ליה-זוזי דיתמי היכא? אמר ליה זיל שקלינהו באמתא דרחיא, עילאי ותתאי דידן, ומיצעי דיתמי, אמר ליה מאי טעמא עבדת הכי? אמר ליה אי גנובי מגנבו מדידן, אי אכלה ארעא אכלה מדידן, אלמא ידעי? דילמא שאני שמואל כיון דחשיב קדמי ומכרזי *פנו מקום, ואף ר' יונתן הדר ביה דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מנין למתים שמספרים זה עם זה שנאמר ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר מאי לאמר? אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור להם לאברהם ליצחק וליעקב שבועה שנשבעתי לכם כבר קיימתיה לבניכם

ואי

[ל"ל שניה]

[עיין תוס' ב"ק סב: ד"ה אחת]

[במס' שב"ע עז. כתב רש"י ד"ה בני רבי חייא יהודה וחזקי' שמן]

[שוטה דף י. מנהדרין מח:]

[לאמת חביבי]

[כתובות מז:]

דכתיב לך

מבנך

נסיונות הוכיח ברחמים יוצרים מה טקורה בין החיים

דילמא דומה הוא דקרים מכריז לחד. במסכת מנחות בפרק כל ישראל יש לחן חלק (דף נד) אמרי' אמר ר' יוחנן אותו מלאך שהוא מסתנה על הדרחות דומה שמה: ת"ש דאבוה דשמואל הוו מספקי גביה זוזי דיתמי אמר ליה דאמרו לי כל הנך שני דלא עיילת למתיבתא דר' אפס הכא נמי לא תישל. איתיה לפירושה בנסכת כתובות בפרק הנשא את האשה (דף קג) דתנו רבנן בשעת פטירתו של רבי כל אמר להם לחכמי ישראל אני צריך נכסי דכמי ישראל אצלי אמר להם אל תספדוני בעיירות הרשיבו ישיבה לאחר לי יום שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא תנינא בר חמא ישב בראש דאמרי' עלה לא קביל עליה ר' תנינא שהיה ר' אפס נדול סמנו ב' שנים ומחצה יתיב ר' אפס בריש ריתיב ר' תנינא אבראי ואתא לי יתיב נבית ומשמש הכא לא עיילה* ללוי למתיבתא דרקיעא עד דבעא שמואל דחמי עליה ועיילה:

תנחות הב"ח

(ה) רשי' ד"ה שפי וסי' מנחות כס"ד ותר"ב מ"ס טוסי' ונוסף ונדע:

גליון השרים

גמ' ולף ר' יונתן סדר כיס. עי' סוטה דף נד ע"ב תוס' ד"ה אמנמי: רשי' ד"ה ונחת מ' כדי לעסוק בתורה. עי' ב"ק דף פ"ב ע"ב תוס' ד"ה אמת [לעמר שמא קדמיתא מתון ועי' מו"ק ב"ב פ"ו מ"ב]